

ЗТВЕРДЖУЮ
 Ректор Центральноукраїнського
 державного університету
 імені Володимира Винниченка
 доктор юридичних наук, професор
 Євген СОБОЛЬ
 «26» березня 2024 року

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
 дисертації
 Тютюнник Марії Григорівни
 на тему: «Формування художньо-комунікативної готовності
 майбутнього викладача музичного мистецтва»,
 поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
 зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Витяг з протоколу фахового семінару кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка від 26 березня 2024 року

ПРИСУТНІ члени фахового семінару кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка:

1. Рацул Анатолій Борисович, завідувач кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, професор.
2. Окольніча Тетяна Володимирівна, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.
3. Савченко Наталія Сергіївна, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.
4. Філоненко Оксана Володимирівна, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.
5. Бабенко Тетяна Василівна, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.
6. Дубінка Микола Михайлович, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.
7. Завітренко Долларес Жораївна, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.
8. Кашуба Людмила Володимирівна, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.
9. Кравцова Тетяна Олександрівна, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.
10. Краснощок Інна Петрівна, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

11. Ляшенко Ростислав Олександрович, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

12. Нагорна Олена Василівна, ст. викладач кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

13. Руденко Тетяна Володимирівна, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Інші присутні на засіданні фахового семінару кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка:

1. Тютюнник Марії Григорівни, здобувач.

2. Стратан-Артишкова Тетяна Борисівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

3. Рацул Олександр Анатолійович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри психології та соціальної роботи Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації Тютюнник Марії Григорівни «Формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Науковий керівник:

Стратан-Артишкова Тетяна Борисівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Рецензенти:

1. Рацул Олександр Анатолійович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри психології та соціальної роботи Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

2. Бабенко Тетяна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Головуюча на засіданні фахового семінару – Рацул Анатолій Борисович, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Шановні члени кафедри педагогіки та спеціальної освіти, запрошені. Розпочинаємо засідання: на порядку денному обговорення основних наукових результатів дисертації Тютюнник Марії Григорівни «Формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Дисертацію виконано відповідно до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (нині кафедра педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний номер 0116U003481). Тему дисертації затверджено Вченою радою Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 4 від 26 жовтня 2022 р.).

Для викладу основних положень дисертаційного дослідження слово надається М. Г. Тютюнник.

Тютюнник М. Г.: Шановний завідуючий кафедрою, шановні члени кафедри, шановні рецензенти, дозвольте представити результати дисертаційного дослідження на тему: «Формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва».

Сучасні соціально-економічні процеси зумовили появу вимог щодо підготовки конкурентоспроможного, висококваліфікованого, інтелектуального, компетентного, творчо-дієвого фахівця, здатного демонструвати високий рівень професіоналізму, вибудовувати траєкторію власного саморозвитку, самовираження й самоактуалізації у професійній діяльності. У зв'язку з цим, перед вищою мистецькою освітою особливо гостро постала проблема формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, здатного виявляти суб'єктну активність у практичній діяльності, залучати учнів до прекрасного світу мистецтва, сприяти гармонізації відносин з собою, з іншими людьми, зі світом.

У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті наголошується, що головна мета української освіти – створити умови для особистісного розвитку і творчої самореалізації кожного громадянина України. Система освіти має забезпечувати формування у дітей і молоді цілісної наукової картини світу, сучасного світогляду, творчих здібностей, здатності до самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації особистості; підготовку кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукомістких та інформаційних технологій, мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці, розвиток духовно-творчої особистості, здатної до самовираження, самоактуалізації, самореалізації у майбутній професійній діяльності і життєтворчості.

Викладач – це не тільки професія, сутність якої транслювати знання, це висока місія творення особистості, утвердження людини в людині. Сучасного викладача музичного мистецтва мають характеризувати такі якості, як висока відповідальність і професіоналізм, соціальна активність, інтелігентність, інноваційний стиль науково-педагогічного мислення і спілкування, готовність до створення нових цінностей, любов до своєї професії, здатність творити, впливати на внутрішній світ своїх вихованців засобами мистецтва. Відтак, одним із важливих завдань музично-педагогічної освіти постає формування

художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті наголошується, що головна мета української освіти – створити умови для особистісного розвитку і творчої самореалізації кожного громадянина України. Система освіти має забезпечувати формування у дітей і молоді цілісної наукової картини світу, сучасного світогляду, творчих здібностей, здатності до самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації особистості; підготовку кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукомістких та інформаційних технологій, мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці, розвиток духовно-творчої особистості, здатної до самовираження, самоактуалізації, самореалізації у майбутній професійній діяльності і життєтворчості.

Викладач – це не тільки професія, сутність якої транслювати знання, це висока місія творення особистості, утвердження людини в людині. Сучасного викладача музичного мистецтва мають характеризувати такі якості, як висока відповідальність і професіоналізм, соціальна активність, інтелігентність, інноваційний стиль науково-педагогічного мислення і спілкування, готовність до створення нових цінностей, любов до своєї професії, здатність творити, впливати на внутрішній світ своїх вихованців засобами мистецтва. Відтак, одним із важливих завдань музично-педагогічної освіти постає формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

- здійснити теоретичний аналіз розробленості наукової проблеми та понятійно-термінологічного апарату дослідження;
- виокремити структурні компоненти, схарактеризувати критерії, показники та рівні сформованості художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва;
- обґрунтувати педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва;
- експериментально перевірити ефективність педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Дозвольте не зупинятися на інших елементах наукового апарату, а перейти до викладу змісту основних результатів роботи.

Відповідно до першого завдання у дисертації на основі аналізу наукових праць з філософії, психології, педагогіки, музичної педагогіки,

мистецтвознавства виявлено сутність основних понять дослідження, зокрема, «готовність», «комунікація», «художня комунікація», «художньо-комунікативна готовність», що дало змогу розкрити сутність досліджуваного нами феномену.

З'ясовано, що проблема формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва є складною та багатогранною. Особливу значущість для нашого дослідження склали наукові праці, у яких розкривається діалогічна природа мистецтва, особливості діалогу з учнівською аудиторією через різні види художньої комунікації. Це дало змогу визначити художньо-комунікативну готовність майбутнього викладача музичного мистецтва як складну інтегровану професійно значущу особистісну якість, котра виявляється у здатності майбутнього фахівця до емпатійно-діалогової взаємодії, співтворчості з учнем у процесі сприйняття, інтерпретації, творення мистецтва, його глибокого осмислення-пізнання, самовираження і самореалізації у різних видах спільної творчо-комунікативної діяльності.

Відповідно до другого завдання структурними компонентами художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва визначено: ціннісно-орієнтаційний, когнітивно-пізнавальний, творчо-комунікативний, рефлексивно-аналітичний, які взаємообумовлені та взаємопов'язані. Відповідно означеним структурним компонентам художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва схарактеризовано критерії, показники та рівні сформованості художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, зокрема: ціннісно-орієнтаційний критерій, який характеризується мірою усвідомлення майбутніми фахівцями значення художньо-комунікативної готовності у майбутній професії і діяльності, розуміння значущості художньо-комунікативних умінь у творчому спілкуванні з учнями, потребою у художньо-діалоговому спілкуванні з мистецтвом, готовністю здійснювати й оволодіти різними видами художньо-комунікативної діяльності; когнітивно-знаннєвий критерій, котрий характеризує ступінь розвитку пізнавально-інтелектуальної сфери особистості майбутнього викладача, його загальнохудожню ерудованість, музично-теоретичну грамотність; передбачає наявність фахових знань (мистецтвознавчих, музично-виконавських, музично-теоретичних, методичних, практичних, науково-дослідних), сформованість художньо-комунікативних умінь (здатність здійснювати художній діалог у процесі сприйняття-інтерпретації, розуміти, аналізувати й розкривати художньо-образний зміст музичного твору); творчо-комунікативний критерій, який характеризує творчу сферу особистості майбутнього фахівця, міру здатності до самостійної художньо-проектувальної, творчо-комунікативної діяльності; володіння сценічно-виконавською комунікацією, здатністю до співтворчості і творчості, самовираження і самореалізації у різних видах художньо-комунікативної діяльності, вміннями художньо-діалогового спілкування з учнями, аудиторією; рефлексивно-аналітичний критерій, котрий визначає ступінь розвиненості аналітичного мислення, критичного судження, вміння обмінюватись думками, ідеями, рефлексувати власні вчинки, аналізувати, проектувати, планувати,

аргументувати, оцінювати власну художньо-комунікативну готовність до здійснення творчо-комунікативної діяльності та готовність інших, прагнути до вдосконалення художньо-комунікативних вмінь та якостей.

Відповідно до третього завдання обґрунтовано зміст педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва та методику їх реалізації, що сприяли результативності та ефективності навчального процесу: створення творчо-комунікативного освітнього середовища на засадах емпатійно-діалогової взаємодії викладача і студента; залучення студентів до співтворчості у різних видах художньо-комунікаційної діяльності; використання інтерактивних форм і методів у процесі навчання та педагогічної практики, котрі сприяли інтенсивному й динамічному формуванню художньо-комунікативної майбутнього викладача музичного мистецтва.

Розроблено й охарактеризовано організаційно-методичну систему реалізації педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, що складається з таких блоків: концептуально-цільового, структурними компонентами якого є мета, завдання, методологічні підходи та принципи, що забезпечують ефективне формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва; змістово-діяльнісного, що містить педагогічні умови, методичне забезпечення та етапи формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва; результативно-оцінного, котрий містить критерії, показники, рівні, очікуваний результат сформованості художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Відповідно до четвертого завдання проведення констатувального експерименту дало змогу виявити три рівні сформованості художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва: низький, середній, високий. Встановлено, що переважає середній рівень сформованості художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Формувальний експеримент, який проводився упродовж трьох етапів, а саме: організаційно-комунікативного, творчо-комунікативного, презентаційно-комунікативного, спрямовувався на формування визначених компонентів художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Узагальнення одержаних результатів дослідно-експериментальної роботи підтверджує ефективність запропонованих й упроваджених у навчальний процес педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва та організаційно-методичної системи їх реалізації.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми як однієї із фундаментальних в мистецькій освіті. Подальшого науково-теоретичного та практичного вивчення потребують напрямки дослідження, пов'язані з пошуком нових перспективно-інноваційних арт-комунікаційних технологій, форм та

методів навчання, спрямованих на формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Дякую за увагу!

По доповіді було задано **10 запитань**, на які доповідка дала правильні і ґрунтовні відповіді. Питання задавали:

Окольніча Тетяна Володимирівна, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Маріє Григорівно, як Ви розумієте поняття «художньо-комунікативна готовність майбутнього викладача музичного мистецтва»?

Тютюник М. Г.: Дякую за запитання. Художньо-комунікативну готовність майбутнього викладача музичного мистецтва ми розуміємо як складну інтегровану професійно значущу особистісну якість, котра виявляється у здатності майбутнього фахівця до емпатійно-діалогової взаємодії, співтворчості з учнем у процесі сприйняття, інтерпретації, творення мистецтва, його глибокого осмислення-пізнання, самовираження і самореалізації у різних видах спільної творчо-комунікативної діяльності.

Окольніча Тетяна Володимирівна, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Маріє Григорівно, на праці яких науковців Ви спирались, визначаючи поняття «художньо-комунікативна готовність майбутнього викладача музичного мистецтва»?

Тютюник М. Г.: Дякую за запитання. Визначаючи поняття «художньо-комунікативна готовність майбутнього викладача музичного мистецтва, ми спирались на праці вітчизняних вчених (І. Беха, С. Гончаренка, І. Зязюна, Г. Філіпчука, Н. Ничкало та ін.), у працях яких визначається роль мистецтва, зокрема, українського, в духовному розвитку особистості.

Ми спирались на наукові концепції відомих вчених, педагогів-музикантів – фундаторів мистецької освіти – О. Рудницької, О. Ростовського, Г. Падалки; на праці відомих науковців в галузі музичної педагогіки – О. Щолокової, О. Комаровської, Л. Масол, О. Олексюк, О. Отич, А. Растригіної, О. Єременко, Л. Паньків, Н. Гуральник, А. Зайцевої, А. Козир, О. Ребрової, Л. Хомич та ін., у наукових працях яких порушується широкий спектр проблем, пов'язаних з пошуком шляхів вдосконалення й оновлення змісту професійної підготовки, внесення новоутворень у традиційну систему мистецької освіти, її спрямування на підготовку висококваліфікованих спеціалістів до новаторської діяльності, оволодіння ними ефективними способами досягнення педагогічних цілей, різними формами і видами художньої комунікації у площині мистецької освіти.

Філоненко Оксана Володимирівна, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Маріє Григорівно, схарактеризуйте, будь ласка, критерії та показники сформованості художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Тютюник М. Г.: Дякую за запитання. Системно-структурний аналіз категоріально-понятійного апарата дослідження, змісту і структури художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва

дозволив визначити та схарактеризувати критерії сформованості художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва, а саме: ціннісно-орієнтаційний, когнітивно-знаннєвий, творчо-комунікативний, рефлексивно-аналітичний. Ціннісно-орієнтаційний критерій характеризується мірою усвідомлення майбутніми фахівцями значення художньо-комунікативної готовності у майбутній професії, розуміння значущості й важливості володіння художньо-комунікативними вміннями в процесі спілкуванні з учнями, потребою здійснювати й оволодівати різними видами творчо-комунікативної діяльності. Когнітивно-знаннєвий критерій засвідчує ступінь розвитку пізнавально-інтелектуальної сфери особистості майбутнього викладача, його загальнохудожньої ерудованості, музично-теоретичної грамотності; передбачає наявність ґрунтовних знань (мистецтвознавчих, музично-виконавських, музично-теоретичних, методичних, практичних, науково-дослідних), сформованість художньо-комунікативних умінь (здатність здійснювати художній діалог у процесі сприйняття-інтерпретації-творення, розуміти, аналізувати й розкривати художньо-образний зміст музичного твору). Творчо-комунікативний критерій характеризує креативно-творчу сферу особистості майбутнього фахівця, міру його здатності до самостійної художньо-проектувальної, творчо-комунікативної діяльності; передбачає володіння сценічно-виконавськими якостями (комунікативними, вольовими), здатністю до співтворчості і творчості, самовираження і самореалізації у різних видах творчо-комунікативної діяльності, вміннями художньо-діалогового спілкування з учнями, аудиторією. Рефлексивно-аналітичний визначає ступінь розвиненості аналітичного мислення, критичного судження, вміння обмінюватись думками, ідеями, рефлексувати власні вчинки, передбачати, аналізувати, проектувати, планувати, аргументувати, оцінювати власну художньо-комунікативну готовність до здійснення художньо-комунікативної діяльності та готовність інших, виявляти перспективу, прагнути до розвитку, саморозвитку, вдосконалення художньо-комунікативних вмінь та якостей.

Савченко Наталія Сергіївна, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Маріє Григорівно, розкрийте, будь ласка, сутність визначеної Вами педагогічної умови «створення творчо-комунікативного освітнього середовища на засадах емпатійно-діалогової взаємодії викладача і студента».

Тютюник М. Г.: Дякую за запитання. Створення творчо-комунікативного освітнього середовища на засадах емпатійно-діалогової взаємодії викладача і студента спрямовується на стимулювання й розвиток мотивації студентів до участі й освоєння різних видів художньо-творчої комунікації, пізнавального інтересу, потреби у творчому самовираженні, усвідомлення важливості володіння художньо-комунікативними вміннями і якостями, вміннями співпраці й співтворчості. Ця умова опосередковується творчою активністю майбутніх фахівців, забезпечує всім суб'єктам художньо-педагогічної комунікації можливість для взаємодії, контакту, взаємозв'язку, «живого» спілкування, співтворчості, для здійснення спільної художньо-комунікативної діяльності викладача-студента-учня. У такий спосіб, важливим є створити й

забезпечити взаємодію, діалогічне спілкування викладача і студента (студентів) у процесі навчання. Діалогічне спілкування передбачає свободу дискусії, прагнення творчості, особистісного та професійного зростання, імпрровізації, готовності до творчого пошуку. Тільки така творча взаємодія викладача та студентів через діалог дає змогу успішно вирішити проблеми формування художньо-комунікативної готовності, ефективно вплинути на розвиток професійно значущих художньо-комунікативних якостей (здатності до емпатії, рефлексії, комунікативності, креативності) та вмінь майбутніх викладачів музичного мистецтва. Тому творчо-комунікативне освітнє середовище, на нашу думку, має створюватись і здійснюватись, насамперед, на засадах емпатійно-діалогової взаємодії, взаєморозуміння, взаємодії, співучасті, співпраці й співтворчості викладача і студента. Крім цього, творчо-комунікативне середовище передбачає залучення студентів до співтворчості, до співучасті у різних видах художньої комунікації (сприйняття-інтерпретацію-творення), що вимагає використання ефективних інтерактивних форм і методів, зумовлених специфікою й особливостями професійної діяльності й спрямованих на формування внутрішніх компонентів художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Кравцова Тетяна Олександрівна, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Маріє Григорівно, які були використані методи для досягнення мети дослідження і вирішення поставлених завдань?

Тютюник М. Г.: Дякую за запитання. Для досягнення мети дослідження, розв'язання поставлених завдань нами було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження (теоретичні, емпіричні, статистичні): теоретичні: теоретичний аналіз, порівняння, узагальнення довідкових, наукових, навчально-методичних джерел, вивчення педагогічного досвіду з проблеми формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, інтерпретація теорій і методик, які дали змогу класифікувати, систематизувати теоретичний матеріал за темою дослідження, конкретизувати сутність і зміст базових понять дослідження, змодельовати структуру означеного поняття, схарактеризувати критерії, показники та рівні сформованості; визначити педагогічні умови та методику формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів, а також спроектувати організаційно-методичну систему реалізації педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, узагальнити результати дослідно-експериментальної роботи; емпіричні методи: діагностичні методи виявлення стану сформованості художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичних дисциплін (спостереження, бесіди, опитування, тестування, анкетування, інтерв'ю, творчі завдання, експертні оцінки, аналіз процесу і результатів навчально-виховної, творчо-самостійної, професійно-педагогічної діяльності та ін.); проектування організаційно-методичної системи реалізації педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, прогнозування міри її дієвості та ефективності;

педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний) з метою відстеження динаміки формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, перевірки дієвості та ефективності визначених педагогічних умов та методики формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва; статистичні методи: кількісна та якісна обробка результатів педагогічного експерименту для визначення і перевірки достовірності результатів експериментального дослідження та їх інтерпретація (за t-критерієм Стьюдента).

Дубінка Микола Михайлович, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Маріє Григорівно, одним із наукових підходів у Вашому дослідженні визначено герменевтичний підхід. Розкрийте, будь ласка, сутність цього підходу.

Тютюник М. Г.: Дякую за запитання. Герменевтичний підхід (від грець. *hermeneutikos* – пояснючий) означає «тлумачення», «інтерпретація», дає змогу набуття досвіду спілкування з музичними творами та творами інших видів мистецтва, сприяє розвитку здатності до емпатійного проникнення, співпереживання, художньо-образного мислення, спонукає до творчості й самовираження у ній. Герменевтичний підхід передбачає рефлексивне осмислення художніх переживань, ототожнення, ідентифікації з художнім образом. У такий спосіб, відбувається герменевтично-рефлексивне осмислення і власного переживання, звернення до свого «Я», завдяки чому відкривається сенс буття. Такий підхід до здійснення процесу художньої комунікації сприяє здійсненню діалогу культур, діалогу епох, усвідомленню «художньої картини світу», «духу епохи», «образу світу», «художності», комплексу уявлень про світ, за допомогою якого свідомість людини упорядковує картину світу», спонукає особистість через художнє сприйняття-інтерпретацію до самопізнання через мистецтво, вимагає потребу у поглибленні духовно-особистісних зв'язків, художньому контакті, діалозі, в якому виявляється особистісна значущість, актуалізується досвід сприйняття-спілкування, активізуються когнітивні й емоційно-почуттєві процеси, асоціативно-сенсові зв'язки зі світом, що «виходить за межі музики» і є комунікативно спрямованим процесом. У такий спосіб, герменевтичний підхід тісно пов'язаний й зумовлює використання культурологічного та аксіологічного підходів, які у сукупності плідно впливають на розвиток професійно значущих творчо-комунікативних якостей майбутнього викладача музичного мистецтва.

Краснощок Інна Петрівна, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Маріє Григорівно, схарактеризуйте, будь ласка, етапи формувальної роботи, форми та методи, що використовувались на кожному з цих етапів.

Тютюник М. Г.: Дякую за запитання. Формувальна робота здійснювалась нами поетапно. Було визначено такі три етапи: організаційно-комунікативний, творчо-комунікативний, результативно-комунікативний, на кожному з яких використовувались традиційні та інтерактивні форми та методи навчання. На першому організаційно-комунікативному етапі увага

зосереджувалась на впровадженні першої педагогічної умови – створення творчо-комунікативного освітнього середовища на засадах емпатійно-діалогової взаємодії викладача і студента. Цей етап передбачав: застосування індивідуальних та групових форм роботи з дисциплін «Практикум з основного музичного інструменту», «Методика викладання музично-теоретичних та інструментальних дисциплін», «Сучасне музичне мистецтво», «Основи композиторської майстерності»; оновлення змісту лекційних і практичних занять. Методика включала: лекції-діалоги, лекції-обговорення; інтерактивні творчі завдання, художньо-інтерпретаційний та художньо-стильовий аналіз мистецьких творів, поліхудожній контекст, міні-уроки, що стимулювало розвиток мотивації студентів до участі й освоєння різних видів художньо-творчої комунікації, вдосконалення художньо-комунікативних якостей майбутніх фахівців у процесі сприйняття-інтерпретації музичних творів. На другому, центральному, творчо-комунікативному етапі увага була сконцентрована на виконанні другої педагогічної умови – залучення студентів до співтворчості у різних видах художньої комунікації (сприйняття-інтерпретація-творення) у процесі навчання та педагогічної практики. Методика передбачала використання методу «мозкового штурму», інтегрованого методу художньо-творчого проєкту, композиції, імпровізації, інсценізації, театралізації, ансамблевої гри, створення мультимедійних презентацій, презентацію групових арт-проєктів, участь студентів у конкурсах-фестивалях, майстер-класах, лекціях-концертах; музичне оформлення й створення власних художньо-творчих групових проєктів (музична казкотерапія), залучення до їх створення і постанови учнів під час педагогічної практики, підготовку та проведення івент-проєктів; підтримку творчої ініціативи, креативних ідей, самостійності студентів, що ґрунтувалось на творчості й співтворчості, взаємодії, співпраці, сприяло розвитку їх художньо-комунікативних якостей, створенню умов для творчого самовираження і самоактуалізації студентської та учнівської молоді. Третій етап – результативно-комунікативний – передбачав реалізацію третьої педагогічної умови. Методичне забезпечення сформованості показників рефлексивно-аналітичного критерію здійснювалось через використання методів «круглого столу», художньої критики, аналізу, самоаналізу, оцінки, самооцінки. Зазначимо, що вказані евристичні, творчо-пошукові, художньо-проєктувальні методи сприяли створенню творчо-комунікативного освітнього середовища на засадах духовно-творчої домінанти у процесі художнього спілкування, передбачали емпатійно-діалогову взаємодію викладача і студента.

Завітренко Долларес Жораївна, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Маріє Григорівно, які методи у процесі формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва виявились найбільш ефективними?

Тютюник М. Г.: Дякую за запитання. Всі використані методи, що відповідали кожному із взаємодійних етапів формування роботи виявились ефективними й плідно вплинули на формування структурних компонентів

досліджуваного нами феномену. Але особливо відмітимо, значущість таких художньо-комунікативних методів, як: метод художньо-стильового аналізу, що використовувався на індивідуальних заняттях («Практикум з основного інструменту»), що передбачав взаємодію і співтворчість викладача і студента у процесі художнього сприйняття та інтерпретації музичного твору; інтегрований метод художньо-творчого проєкту, який був оновлений формою («музична казкотерапія для діточок», як назвали самі студенти), створений студентами й впроваджений у практику загальноосвітньої школи, музичної школи та музичного коледжу й передбачав співтворчість викладача – студента - учня; метод івенту («Україна – це МИ», «Зустрічаємо весну»), який був підготовлений і проведений спільно зі студентською й учнівською молоддю, передбачав застосування різних видів художньої комунікації, залучення до мистецького дійства і музичного виконавства «просто неба» (перформанс) викладачів, виконавців філармонії, театру, студентів, учнів різного шкільного віку, батьків, молодь та громадян міста).

Рацун Анатолій Борисович, завідувач кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, професор. Шановна Маріє Григорівно, у чому полягає практичне значення Вашої роботи?

Тютюник М. Г.: Дякую за запитання. Практичне значення результатів дослідження полягає у розробці та впровадженні у процес професійної підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва та методики їх реалізації; розробці навчально-методичного супроводу для викладання музично-теоретичних та музично-виконавських дисциплін; оновленні та доповненні змісту навчальних дисциплін («Методика викладання музично-теоретичних та інструментальних дисциплін», «Практикум з основного музичного інструменту», «Основи композиторської майстерності», педагогічна практика) темами лекційних та практичних занять, впровадженням інноваційно-інтерактивних форм та методів, спрямованих на формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва; розробці методичних рекомендацій з питань формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва. Результати дослідження можуть бути використані у системі професійної підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва.

Рацун Анатолій Борисович, завідувач кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, професор. Шановна Маріє Григорівно, у яких закладах вищої освіти проводилась дослідно-експериментальна робота?

Тютюник М. Г.: Дякую за запитання. Дослідно-експериментальна робота проводилась у Дрогобицькому державному педагогічному університеті; Сумському державному педагогічному університеті; Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка. Основний педагогічний експеримент проводився на факультеті педагогіки, психології та мистецтв Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка зі студентами спеціальності «Музичне мистецтво» денної та

заочної форми навчання.

Виступи присутніх.

З характеристикою наукової зрілості здобувачки виступила **науковий керівник доктор педагогічних наук, професор Стратан-Артишкова Т. Б.**

Розвиток суспільства з високим рівнем духовної культури зумовлює приведення системи підготовки майбутніх фахівців у відповідність до міжнародних освітніх стандартів, орієнтує освітній процес на гуманістичні цінності, потребує конкурентоспроможного, компетентного, високоосвіченого викладача, здатного активно виявляти себе в професійній діяльності, усвідомлено впливати засобами мистецтва на учнівську молодь у процесі художньо-педагогічного спілкування. Це визначило пріоритетність у системі фахової підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва художньо-комунікативної готовності як складної інтегрованої професійно значущої якості, що передбачає здатність майбутнього викладача музичного мистецтва до художньо-емпатійного діалогу/полілогу, співтворчості у процесі художньо-педагогічного спілкування у різних видах художньо-комунікативної діяльності (сприйняття, інтерпретації, творення), взаємодії з учнівською аудиторією через мистецтво. Відтак, актуальність теми дослідження Тютюнник М. Г. не викликає сумніву.

Дисертаційне дослідження Тютюнник М. Г. безперечно має наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

У першому розділі дослідження теоретично обґрунтовано проблему формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва, визначено сутність основних понять дослідження. Здійснено аналіз наукових праць з проблеми дослідження, виявлено наукові підходи щодо змісту і структури художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, розкрито категоріально-поняттєвий апарат (поняття «готовність», «комунікація», «художня комунікація»), виявлено особливості художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва, на основі чого було сформульовано авторське розуміння поняття «художньо-комунікативна готовність майбутнього викладача музичного мистецтва», виокремлено компоненти та критерії, з'ясовано показники та рівні сформованості художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

У другому розділі дисертаційної роботи здобувачкою слушно визначено й обґрунтовано педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, зокрема: створення творчо-комунікативного освітнього середовища на засадах емпатійно-діалогової (суб'єкт-суб'єктної) взаємодії викладача і студента; залучення студентів до співтворчості у різних видах художньо-комунікативної діяльності у процесі навчання та педагогічної практики; використання інтерактивних методів навчання, котрі сприяють інтенсивному й динамічному формуванню художньо-комунікативної майбутнього викладача музичного мистецтва, що стало основою розробленої організаційно-методичної системи й у сукупності

забезпечило цілісність і результативність формувального етапу дослідницької роботи.

Формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва здійснювався здобувачкою поетапно, поступово, логічно. У зміст музично-теоретичних та музично-виконавських дисциплін («Теорія і методика викладання музично-теоретичних та інструментальних дисциплін», «Сучасне музичне мистецтво», «Практикум з основного музичного інструменту»), а також у процесі педагогічної практики Тютюнник М. Г. поряд із традиційними методами використала широкий спектр інтерактивних методів навчання, спрямованих на співдію і співтворчість із майбутніми викладачами музичного мистецтва у різних формах творчо-комунікативної діяльності (у процесі сприйняття, інтерпретації, творення).

Відповідно виокремлених етапам дослідницею застосовувались інтерактивні форми і методи, спрямовані на формування означених компонентів художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва, зокрема: художньо-стильового аналізу, художньо-творчих проєктів, участь у майстер-класах, конкурсах-фестивалях, спільних івент-проєктах (перформанси), що дало змогу дисертантці комплексно впливати на формування означених компонентів художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва.

У третьому розділі дисертаційного дослідження представлено констатувальний та формувальний етапи, здійснено аналіз результатів експериментального дослідження. Було виявлено, що педагогічні умови та розроблена організаційно-методична система, спрямована на реалізацію педагогічних умов позитивно вплинули на формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

У ході дослідно-експериментальної роботи Тютюнник М. Г. на належному рівні оволоділа методологією науково-педагогічної діяльності, виконала і реалізувала поставлені завдання.

У процесі роботи Тютюнник Марія Григорівна виявила високий професіоналізм, відповідальність, компетентність, комунікативність, креативність, здатність критично мислити, аналізувати, співдіяти, співпрацювати, творчо вирішувати наукові завдання.

Дисертаційне дослідження на тему «Формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва» є актуальним, самостійним, завершеним, відповідає вимогам щодо такого роду наукових робіт, а її автор – Тютюнник Марія Григорівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

З оцінкою дисертації Тютюнник Марії Григорівни виступили **рецензенти:**

Рацул О. А., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри кафедри психології та соціальної роботи Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка, який зазначив, що актуальність дослідження не викликає сумнівів, оскільки саме художньо-

комунікативна готовність забезпечує ефективну комунікацію через мистецтво з учнівською молоддю, спрямовується на розвиток духовно-творчої особистості, створення умов для успішного входження майбутніх викладачів музичного мистецтва у соціокультурний простір, сприяє їх творчому самовираженню і самореалізації у майбутній професійній діяльності.

М.Тютюнник слушно визначає низку основних об'єктивно існуючих суперечностей, котрі ускладнюють розв'язання зазначених проблем, а отже, зумовлюють значущість проблеми формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, зокрема, між: суспільною вимогою модернізації підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва відповідно до вимог євроінтеграції та недостатньою орієнтованістю професійної підготовки на формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва; актуальною потребою суспільства у розвитку конкурентоздатної, творчої спрямованої студентської молоді, здатної до здійснення різних видів художньо-комунікативної діяльності та недостатнім рівнем готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва до здійснення означеної роботи; необхідністю визначення педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва та їх недостатнім теоретичним обґрунтуванням; об'єктивною необхідністю формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва у процесі професійної підготовки та недостатнім методичним забезпеченням цього процесу.

Дисертацію виконано відповідно до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (нині кафедра педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний номер 0116U003481).

У роботі чітко сформульовано науковий апарат: мету дослідження, відповідно якій визначено завдання, об'єкт, предмет, гіпотезу, представлено комплекс методів дослідження, що уможливило визначити найбільш ефективні підходи до організації науково-дослідницького пошуку й сприяли досягненню мети, розв'язанню завдань, перевірці гіпотези дослідження.

Дослідження безперечно має наукову новизну та теоретичну значущість, яка полягає в тому, що дослідницею вперше теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва; виявлено структурні компоненти означеної професійно значущої особистісної якості; визначено та схарактеризовано критерії (ціннісно-орієнтаційний, когнітивно-знанневий, творчо-комунікативний, рефлексивно-аналітичний), показники та рівні сформованості художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва (високий, середній, низький); розроблено організаційно-методичну систему, що покликана реалізувати визначені педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва;

- уточнено сутність поняття «художньо-комунікативна готовність майбутнього викладача музичного мистецтва»;

- подальшого розвитку набули інтерактивні форми та методи навчання, спрямовані на формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Дисертаційна робота має практичне значення. Її матеріали, результати, здобутки можна застосовувати у системі професійної підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва.

Дослідно-експериментальна база дослідження охоплює різні регіони України: Бердянський державний педагогічний університет; Дрогобицький державний педагогічний університет; Центральноукраїнський державний університет ім. В. Винниченка.

Дисертація ґрунтується на достатній джерельній базі. Науково-дослідницькі результати пройшли апробацію на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Основні теоретичні положення й результати дисертаційного дослідження відображено в 11 одноосібних публікаціях автора, серед яких: 1 стаття – у наукометричній базі Web of Science; 3 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні; 6 тез – у матеріалах науково-практичних конференцій.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

Робота логічно структурована, науковий матеріал та основні положення дослідження викладено змістовно, послідовно, аргументовано.

У результаті аналізу й опрацювання наукових джерел сформульовано основні наукові положення, результати дослідження та висновки, що свідчить про високий рівень науково-дослідницької компетентності здобувачки.

Досягнення поставленої мети та завдань дослідження підтверджує зміст дисертаційної роботи, аналіз отриманих дисертантом результатів, що свідчить про позитивні динамічні зміни в дослідно-експериментальній роботі.

Відзначаючи наукову новизну, теоретичне і практичне значення дисертаційного дослідження М.Г. Тютюнник, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання

1. На нашу думку, у Вступі кількість виявлених суперечностей можна скоротити (до 3-х).
2. У розділі 1.1. дослідницею широко розкривається сутність поняття «готовність». Логічно, на наш погляд, більше уваги приділити розкриттю сутності поняття «художня комунікація».
3. У розділі 1.3. відповідно структурним компонентам художньо-комунікативної виявлено й схарактеризовано відповідні критерії. Більш глибоко, на нашу думку, слід розкрити творчо-комунікативний критерій, як центральний, який характеризує художньо-комунікативну готовність майбутнього викладача музичного мистецтва у різних її художньо-творчих проявах, у процесі сприйняття, інтерпретації, творення.
4. У розділі 2.1. доопрацювання потребують таблиці 1. (Науково-педагогічні підходи, с. 111) та 2. (Педагогічні принципи, с. 118).

5. Загальні висновки варто скоротити, подати їх більш конкретно й сконцентровано.

Проте, висловлені міркування і зауваження не знижують загальної позитивної оцінки виконаної роботи. Дисертація є завершеним, самостійно виконаним дослідженням. Дисертаційне дослідження Тютюнник Марії Григорівни на тему: «Формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва», що подано на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, може бути рекомендована до розгляду в спеціалізованій вченій раді.

Бабенко Т. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка, яка зазначила, що українська система освіти перебуває на етапі активних трансформацій з метою наближення до загальноєвропейських стандартів та забезпечення якісної освіти для всіх громадян. Проаналізувавши зміст дисертації, є підстави стверджувати, що Тютюнник Марія Григорівна порушила актуальну проблему, довела недостатній ступінь її дослідженості, оскільки, перед вищою мистецькою освітою особливо гостро сьогодні постала проблема формування художньо-комунікативної готовності, метою якої є підготовка фахівця, здатного виявляти суб'єктну активність у практичній діяльності, засобами мистецтва розкривати й залучати учнів до прекрасного світу мистецтва, благотворно впливати на розвиток їхніх особистісно-творчих якостей, закласти в них механізм самовираження та самореалізації, спрямовувати духовний світ молоді у художньо-творче русло, сприяти гармонізації відносин з собою, з іншими людьми, зі світом.

Робота характеризується логічно виваженою структурою, що охоплює окреслене коло дослідницьких завдань і відображає досягнення поставленої мети.

Слід зазначити, що текст дисертації комплексно охоплює широке коло питань стосовно виконання поставлених завдань дослідження з опорою на значний обсяг відповідних інформаційних джерел та чітко сконцентровану наукову позицію автора.

Робота має наукову новизну і теоретичну значущість. Обґрунтовані в ній положення, узагальнення і висновки надзвичайно важливі для визначення орієнтирів розвитку сучасної системи мистецької освіти.

Важливо відзначити, що Дисертацію виконано відповідно до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (нині кафедра педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний номер 0116U003481). Тему дисертації затверджено Вченою радою Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол №4 від 26 жовтня 2022 р.).

Ознайомлення з текстом дисертації дає всі підстави розглядати її як цілісне й завершене дослідження, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

Дисертація Тютюнник Марія Григорівна є комплексним дослідженням, у якому вперше теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва; виявлено структурні компоненти означеної професійно значущої особистісної якості; визначено та схарактеризовано критерії (ціннісно-орієнтаційний, когнітивно-знаннєвий, творчо-комунікативний, рефлексивно-аналітичний), показники та рівні сформованості художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва (високий, середній, низький); розроблено організаційно-методичну систему, що покликана реалізувати визначені педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва; уточнено сутність поняття «художньо-комунікативна готовність майбутнього викладача музичного мистецтва»; подальшого розвитку набули інтерактивні форми та методи навчання, спрямовані на формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Не викликає сумнівів і практичне значення отриманих результатів, яке полягає в тому, що полягає у розробці та впровадженні у процес професійної підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва та методики їх реалізації; розробці навчально-методичного супроводу для викладання музично-теоретичних та музично-виконавських дисциплін; оновленні та доповненні їх змісту («Практикум з основного музичного інструменту», «Методика викладання музично-теоретичних та інструментальних дисциплін», «Основи композиторської майстерності», педагогічна практика) темами лекційних та практичних занять, інтерактивними формами та методами, спрямованими на формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва; розробці методичних рекомендацій з питань формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва. Результати дослідження можуть бути використані у системі професійної підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва..

Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлені власні ідеї і розробки, що дозволили вирішити поставлені завдання.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Дрогобицького державного педагогічного університету (довідка № 613 від 10.05. 2023 р.), Сумського державного педагогічного університету (довідка № 1184 від 06.06.2023 р.), Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 49-н від 15 червня 2023 р.).

Понятійний апарат дослідження відповідає вимогам для робіт такого рівня і є достатнім для досягнення його мети та розв'язання основних завдань

Робота містить теоретичні та методичні положення і висновки, сформульовані дисертанткою особисто. Дотриманні в роботі принципи

академічної доброчесності. Використані в дисертації ідеї інших авторів мають відповідні посилання і використані для підкріплення результатів здобувача.

Результати дисертаційного дослідження висвітлено у 11 публікаціях автора, серед яких: 1 стаття – у наукометричній базі Web of Science; 3 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні; 2 статті і 4 тез – у матеріалах науково-практичних конференцій.

Апробація результатів дослідження на 10 науково-практичних конференціях переконує, що матеріали дослідження мають теоретичну значущість та практичну цінність.

Отже, дисертація, кількість та обсяг публікацій, їх повнота розкриття змісту дисертації відповідає «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (з урахуванням змін) та «Положенню про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук» (постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2021 р. № 1359).

Водночас робота Тютюнник Марії Григорівни не позбавлена деяких неточностей, а також містить положення, які спонукають до дискусії. До них можна віднести такі:

1. У п.п. 3.1 зазначається, що на першому етапі констатувального експерименту здійснено аналіз документації: освітньо-професійних та робочих програм, силабусів з фахових дисциплін. Варто конкретизувати рівень вищої освіти, спеціальність і назву ОПП, які аналізувались.
2. Потрібно узгодити, які педагогічні умови теоретично обґрунтовуються і які експериментально перевіряються. Так у п.3.2. називаються інші умови ніж обґрунтовувались у другому розділі.
3. У п. 3.1. не представлені схематично результати вимірювання рефлексивно-аналітичного критерію.

Проте висловлені зауваження і побажання не знижують загальної високої оцінки проведеного дослідження. Отже, дисертація Тютюнник Марії Григорівни «Формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва» подана на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти є самостійним, оригінальним дослідженням, що має як теоретичне, так і практичне значення. Достатньою є кількість публікацій та апробація роботи. Вважаю, що дисертація відповідає чинним вимогам і може бути рекомендована до розгляду у спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні результатів дисертації взяли участь:

Професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор Філоненко О. В. вказала, що у роботі чітко сформульовано позиції, що обумовили вибір теми.

Дисертація відзначається логікою побудови наукового апарату: чітко сформульована мета, завдання дослідження, об'єкт, предмет, наукова новизна роботи.

Заслуговує на увагу широка джерельна база та апробація результатів дослідження на науково-практичних конференціях різних рівнів.

Дисертаційна робота присвячена проблемі формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, розробці та імплементації відповідних педагогічних умов в навчально-виховний процес, експериментальній перевірці ефективності авторської методики формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

У дослідженні художньо-комунікативна готовність майбутнього викладача музичного мистецтва визначається як складна інтегрована професійно значуща особистісна якість, котра виявляється у здатності майбутнього фахівця до емпатійно-діалогової взаємодії, співтворчості з учнем у процесі сприйняття, інтерпретації, творення мистецтва, його глибокого осмислення-пізнання, самовираження і самореалізації у різних видах спільної творчо-комунікативної діяльності.

Педагогічними умовами формування художньо-комунікативної готовності, що сприяють результативності та ефективності навчального процесу визначено: створення творчо-комунікативного освітнього середовища на засадах емпатійно-діалогової (суб'єкт-суб'єктної) взаємодії викладача і студента; залучення студентів до співтворчості у різних видах художньо-комунікаційної діяльності у процесі навчання та педагогічної практики; використання інтерактивних форм і методів навчання, котрі сприяють інтенсивному й динамічному формуванню художньо-комунікативної майбутнього викладача музичного мистецтва.

На основі організаційно-методичної системи реалізації педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва створено авторську методику, що впроваджується відповідно етапам: організаційно-комунікативному, творчо-комунікативному, результативно-комунікативному.

Філоненко О. В. підтримала рецензентів і відзначила, що дисертаційне дослідження слід оцінити позитивно та рекомендувати його до розгляду у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор Окольніча Т. В. зазначила, що перед вищою мистецькою освітою особливо гостро постала проблема формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, здатного виявляти суб'єктну активність у практичній діяльності, розкривати й залучати учнів до прекрасного світу мистецтва, сприяти гармонізації відносин з собою, з іншими людьми, зі світом.

Структура дисертації Тютюнник М. Г. логічно продумана, розглянуті наукові положення вірогідні, що забезпечується їх теоретичною обґрунтованістю, використанням комплексу методів, адекватних меті й завданням дослідження. Дисертаційна робота містить у своїй структурі три розділи, кожний із яких характеризується певним внеском у розвиток означеної проблеми.

У дисертації на основі організаційно-методичної системи реалізації педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва створено авторську методику, що впроваджується відповідно етапам: організаційно-комунікативному, творчо-комунікативному, результативно-комунікативному.

У дослідженні доведено, що впровадження визначених педагогічних умов, методики їх реалізації в систему професійної підготовки у вищих навчальних закладах України сприятиме позитивним змінам у рівнях художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Робота відзначається практичною спрямованістю. Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та впровадженні у процес професійної підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва та методики їх реалізації; розробці навчально-методичного супроводу для викладання музично-теоретичних та музично-виконавських дисциплін; оновленні та доповненні їх змісту («Практикум з основного музичного інструменту», «Методика викладання музично-теоретичних та інструментальних дисциплін», «Основи композиторської майстерності», педагогічна практика) темами лекційних та практичних занять, інтерактивними формами та методами, спрямованими на формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва; впровадженні у зміст фахових дисциплін творчого модуля, що передбачав залучення студентів до співтворчості, співдії, презентацію й оприлюднення власних художньо-творчих проєктів; розробці методичних рекомендацій з питань формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Результати проведеного дослідження дають підставу вважати, що визначені завдання реалізовано, мета досягнута.

Окольнича Т. В. дійшла висновку, що дисертаційна робота Тютюнник М. Г. є оригінальним, самостійним, завершеним дослідженням, яке має наукову цінність та практичну значущість, і може бути рекомендована до розгляду у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор Савченко Н. С. наголосила на актуальності та значущості порушеної проблеми, на недостатній розробці й науковому обґрунтуванні цієї проблеми в теорії і практиці, на науковій новизні дослідження.

У дисертації чітко сформульовано понятійний апарат дослідження. Відповідно до об'єкта і предмета визначено мету, у логічному взаємозв'язку з ними висунуті завдання, які надалі підтверджені результатами дисертаційного дослідження. У роботі рельєфно представлено ступінь і основні напрями наукової розробки досліджуваної проблеми. Реалізація авторського наукового пошуку відображена і в науковій новизні, яка є і беззаперечною, і очевидною.

У роботі вперше теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва; виявлено структурні компоненти означеної професійно значущої особистісної якості; визначено та схарактеризовано критерії (ціннісно-орієнтаційний, когнітивно-знаннєвий, творчо-діяльнісний, рефлексивно-аналітичний), показники та рівні сформованості художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва (високий, середній, низький); розроблено організаційно-методичну систему, що покликана реалізувати визначені педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва; уточнено сутність поняття «художньо-комунікативна готовність майбутнього викладача музичного мистецтва»; подальшого розвитку набули інтерактивні форми та методи навчання, спрямовані на формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Отримані в процесі дослідження результати дали дисертантці підстави для формулювання аргументованих висновків.

Вважаю, що дисертаційне дослідження Тютюнник Марії Григорівни «Формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва» цілком відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого типу, і може бути подане до розгляду у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент Краснощок І. П. дала позитивну оцінку дисертаційному дослідженню в цілому. Зазначила, що Тютюнник М. Г. комплексно й всебічно висвітлив наукову проблему, яка до цього часу не була предметом спеціального вивчення.

Робота характеризується логічно виваженою структурою, що охоплює окреслене коло дослідницьких завдань і відображає досягнення поставленої мети.

Схвалення заслуговує вирішення в роботі низки дослідницьких завдань, а саме: теоретично обґрунтовано проблему формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва; визначити сутність основних понять дослідження; виокремлено структурні компоненти, схарактеризовано критерії, показники та рівні сформованості художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва, обґрунтовано педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Робота відзначається творчим пошуком, аргументованістю положень, доказовістю, новими підходами в оцінці подій і феноменів.

Краснощок І. П. дійшла висновку, що дисертаційну роботу Тютюнник Марії Григорівни «Формування художньо-комунікативної

готовності майбутнього викладача музичного мистецтва» слід вважати завершеним, самостійно виконаним дослідженням і таким, що може бути рекомендованим до розгляду у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Кандидат педагогічних наук, професор Рацул А. Б.: підсумовуючи обговорення дисертаційного дослідження Тютюнник М. Г. зазначив, що поступила пропозиція:

1. Рекомендувати дисертаційне дослідження Тютюнник Марії Григорівни «Формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва» до розгляду у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

2. Затвердити розгорнутий висновок кафедри педагогіки та спеціальної освіти щодо кандидатської дисертації Тютюнник Марії Григорівни (додається).

Висновок

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Тютюнник Марії Григорівни «Формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми. Сучасні соціально-економічні процеси зумовили появу вимог щодо підготовки конкурентоспроможного, висококваліфікованого, інтелектуального, компетентного, творчо-дієвого фахівця, здатного демонструвати високий рівень професіоналізму, вибудовувати траєкторію власного саморозвитку, самовираження й самоактуалізації у професійній діяльності. У зв'язку з цим, перед вищою мистецькою освітою особливо гостро постала проблема формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва, здатного виявляти суб'єктну активність у практичній діяльності, залучати учнів до прекрасного світу мистецтва, сприяти гармонізації відносин з собою, з іншими людьми, зі світом.

У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті наголошується, що головна мета української освіти – створити умови для особистісного розвитку і творчої самореалізації кожного громадянина України. Система освіти має забезпечувати формування у дітей і молоді цілісної наукової картини світу, сучасного світогляду, творчих здібностей, здатності до самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації особистості; підготовку кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукомістких та інформаційних технологій, мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці, розвиток духовно-творчої особистості, здатної до самовираження, самоактуалізації, самореалізації у майбутній професійній діяльності і життєтворчості.

Викладач – це не тільки професія, сутність якої транслювати знання, це висока місія творення особистості, утвердження людини в людині. Сучасного викладача музичного мистецтва мають характеризувати такі якості, як висока відповідальність і професіоналізм, соціальна активність, інтелігентність, інноваційний стиль науково-педагогічного мислення і спілкування, готовність до створення нових цінностей, любов до своєї професії, здатність творити, впливати на внутрішній світ своїх вихованців засобами мистецтва. Відтак, одним із важливих завдань музично-педагогічної освіти постає формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Категорію «готовність» у різних галузях науки досліджували відомі українські вчені: В. Андрущенко І. Бех, В. Бондар, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Г. Костюк, В. Кремень, З. Курлянд, Н. Ничкало, О. Отич, О. Пехота, І. Підласий, М. Ржецький С. Сисоєва, В. Староста, Л. Хомич, В. Ягупов, О. Ярошенко та ін.

Сучасні науковці-дослідники трактують поняття «готовність», як: важливу інтегровану якість, стійку особистісну характеристику майбутнього вчителя, що виявляється в його здатності здійснювати ефективну педагогічну діяльність і є результатом процесу професійної підготовки вчителів у закладі вищої освіти (О. Комар); сукупність професійно зумовлених вимог до вчителя (З. Курлянд та ін.); складне інтегративне утворення, внутрішня сила, що формує інноваційну позицію педагога (І. Дичківська); складне особистісне утворення, інтегральну характеристику особистості, що є комплексним відображенням цілої низки особистісних рис і професійних якостей, необхідних для успішної професійної діяльності (В. Різник); інтегративне особистісне утворення, умову ефективної професійної діяльності фахівця (І. Гавриш); складну інтегративну характеристику суб'єкта праці, що забезпечує досягнення високих показників при виконанні професійної діяльності (Н. Чорна); успішне виконання певного виду продуктивної діяльності, як педагогічної, так і образотворчої, що характеризує і відображає здатність майбутнього вчителя до професійного саморозвитку (Т. Стрільєвич); актуалізоване прагнення до особистісного та професійного саморозвитку (П. Харченко) та ін.

Вітчизняна вища школа має значні здобутки в галузі підготовки майбутніх фахівців до діяльності у сфері музичного мистецтва. Актуальні питання професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва порушуються у наукових працях сучасних українських вчених, педагогів-музикантів: Л. Василевської-Скупої, Н. Гузій, Н. Гуральник, Т. Дорошенко, А. Душного, О. Єременко, К. Завалко, А. Зайцевої, А. Козир, О. Комаровської, В. Лабунця, Г. Ніколаї, Н. Овчаренко, О. Олексюк, В. Орлова, О. Отич, Г. Падалки, Л. Паньків, А. Растригіної, О. Ребрової, О. Ростовського, О. Рудницької, Н. Сегеди, Т. Скорик, О. Соколової, Т. Стратан-Артишкової, О. Хижної, Л. Хомич, О. Щербініної, О. Щолокової та ін.

У різних аспектах (мистецтвознавчому, психолого-педагогічному) художню комунікацію досліджували С. Безклубенко, О. Злотник, В. Козакова, О. Комаровська, І. Кулка, Л. Лазарева, Н. Лупак, О. Проворова, В. Шульгіна та ін.

Особливості готовності до здійснення художньої комунікації майбутнього вчителя музичного мистецтва розглядаються у наукових працях А. Зайцевої (художньо-комунікативна культура), Т. Скорик (художньо-комунікативна компетентність), Л. Паньків (культура художньо-педагогічного спілкування), Т. Стратан-Артишкової (творчо-виконавська підготовка), Л. Гусейнової (готовність до музично-виконавської діяльності), І. Дікун (формування художньо-комунікативних умінь); О. Гаврилюк (формування професійної готовності майбутніх учителів музики у педагогічних коледжах до здійснення художньо-творчої діяльності), О. Щербініна та ін. (формування художньо-стильової культури); О. Соколова та ін. (етнокультурна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва); А. Душний, Л. Ніколенко, О. Шевцова та ін. (формування художньо-інтерпретаційних умінь); О. Бузова, Г. Шевченко, О. Щолокова, Д. Юник та ін. (поліхудожній розвиток особистості).

Аналіз сучасних наукових досліджень дає змогу стверджувати, що незважаючи на значну кількість досліджень у галузі професійної підготовки майбутнього фахівця музичного мистецтва, проблема формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва досліджена недостатньо. Зокрема, потребують теоретико-методичного осмислення питання діалогової взаємодії суб'єктів у різних видах художньо-творчої комунікації, готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва повною мірою до практичної реалізації набутого художньо-комунікативного досвіду у процесі художньо-педагогічного спілкування з учнівською молоддю.

Актуальність досліджуваної проблеми поглиблюється низкою суперечностей:

– актуальною потребою суспільства у розвитку духовно-творчої, конкурентоспроможної студентської молоді, здатної здійснювати різні види художньо-комунікативної діяльності та недостатнім рівнем готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва до здійснення означеної роботи;

– необхідністю визначення педагогічних умов формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва та їх недостатнім теоретичним обґрунтуванням;

– об'єктивною необхідністю формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва у процесі професійної підготовки та недостатнім методичним забезпеченням цього процесу.

Недостатня обґрунтованість теоретичних і практичних аспектів розв'язання окресленої проблеми, її актуальність в сучасній мистецькій освіті зумовило вибір теми дисертації

Зв'язок теми дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (нині кафедра педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний номер 0116U003481).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 4 від 26 жовтня 2022 р.).

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлені власні ідеї і розробки, що дозволили вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та методичні положення і висновки, сформульовані дисертанткою особисто. Використані в дисертації ідеї гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані для підкріплення результатів здобувача.

Достовірність результатів дослідження підтверджена теоретико-методологічною обґрунтованістю його основних положень; застосуванням методів, адекватних до предмета, мети та завдань дисертації; зіставленням отриманих даних із результатами інших досліджень.

Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру. Вперше теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва; виявлено структурні компоненти означеної професійно значущої особистісної якості; визначено та схарактеризовано критерії (ціннісно-орієнтаційний, когнітивно-знанневий, творчо-діяльнісний, рефлексивно-аналітичний), показники та рівні сформованості художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва (високий, середній, низький); розроблено організаційно-методичну систему, що покликана реалізувати визначені педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва; уточнено сутність поняття «художньо-комунікативна готовність майбутнього викладача музичного мистецтва»; подальшого розвитку набули інтерактивні форми та методи навчання, спрямовані на формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що результати та висновки дослідження унаочнили процес формування громадянської свідомості студентів закладів вищої освіти США, його зміст, організаційні форми, технології; дали змогу осмислити, узагальнити й упровадити в практику сучасної вітчизняної професійної підготовки інноваційні пошуки, техніки й технології формування громадянської свідомості студентів закладів вищої освіти. Прогресивні ідеї американського досвіду формування громадянської свідомості студентів закладів вищої освіти можна застосовувати в професійній підготовці студентів закладів вищої освіти в Україні.

Отримані результати є цінними для досліджень з теорії та методики професійної освіти, порівняльної педагогіки та педагогічного прогнозування; в освітньому процесі закладів вищої та середньої освіти для написання підручників, навчальних посібників, розроблення лекційних курсів, під час викладання вибіркового навчального курсу, створення спецкурсів і проведення спецсеминарів у системі професійної освіти, а також у системі післядипломної освіти. Проведене дослідження сприятиме подальшій модернізації системи освіти в Україні, підвищенню ефективності процесу формування громадянської свідомості студентів закладів вищої освіти.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Дрогобицького державного педагогічного університету (довідка № 613 від 10.05. 2023 р.), Бердянського державного педагогічного університету (довідка № 51-08/122 від 05.02.2024 р.), Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 49-н від 15 червня 2023 р.).

Особистий внесок автора в працях, опублікованих у співавторстві. У статті, розміщеної у міжнародній наукометричній базі, а саме: «Aesthetic education of personality development in the field of education» (внесок автора 35 %) (Web of Science) автором досліджено питання значущості естетичного виховання у розвитку творчої, соціально активної особистості, окреслено шляхи розвитку художнього сприйняття студентської молоді; у статті «Aesthetic Education of Young People As a Necessary Condition for Cultural Development of the Individual in Modern Conditions of the Information Society» (внесок автора 35%) розкрито значення мистецтва у формуванні духовно-творчих якостей учнів в сучасних умовах інформаційного суспільства.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження оприлюднено на науково-практичних конференціях: *міжнародних* – «Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук» (м. Київ, 2022); «Мистецький освітній простір у контексті реалізації сучасної парадигми освіти» (Кропивницький, 2022); «Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін» (Умань, 2022); «Неперервна педагогічна освіта в Україні і зарубіжжі: досвід, інновації, тенденції» (Київ, 2022); Міжгалузеві диспути: динаміка та розвиток сучасних наукових досліджень» (Хмельницький, 2023); «Science and innovation of modern world» (Лондон, 2023); «Мистецтво без кордонів: творчі діалоги» (Кропивницький, 2023); XXI Міжнародні мистецько-педагогічні читання пам'яті професора О. П. Рудницької «Неперервна педагогічна освіта в Україні і зарубіжжі: досвід, інновації, тенденції», (Київ, 2023); «Мистецька освіта: традиції, сучасність, перспективи» (Кривий Ріг, 2023); *всеукраїнських*: «Актуальні проблеми мистецької освіти в системі вищої школи» (Херсон – Івано-Франківськ, 2022); на звітних наукових конференціях викладачів і студентів Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (2022-2023); на засіданнях кафедри педагогіки та спеціальної освіти, кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (2022-2024).

Оцінка структури дисертації, її мови і стилю викладання. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (225 джерел, з них – 11 іноземною мовою), 6 додатків.

Дисертація написана грамотною українською мовою, стиль викладання матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлені власні ідеї і розробки, що дозволили вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та методичні положення і висновки, сформульовані дисертантом особисто. Дотриманні в роботі принципи академічної доброчесності. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Результати дисертаційної роботи висвітлено в 11 наукових працях (з них 9 – одноосібних), серед яких: 3 статті в наукових виданнях, внесених до

Переліку наукових фахових видань України; 2 статті у закордонних наукових виданнях (з них 1 стаття, що входить до бази Web of Science Core Collection); публікації, які додатково відображають наукові результати кандидатської дисертації: 6 тез – у матеріалах науково-практичних конференцій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові публікації, які відображають основні наукові результати кандидатської дисертації

Статті у наукових періодичних виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Тютюнник М. Г. Критерії сформованості художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: ЦДУ імені Володимира Винниченка, 2022. Вип. 207. С. 330–334. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-330-334>

2. Тютюнник М. Г. Культурологічний підхід у формуванні художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: ЦДУ імені Володимира Винниченка, 2023. Вип. 209. С. 308–311. DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-209-308-311

3. Тютюнник М. Г. Педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва. *Наука і техніка сьогодні*. Серія: Педагогіка, Серія: Право, Серія: Економіка, Серія: Фізико-математичні науки, Серія: Техніка. Київ, 2023. № 8 (22). С. 268–275. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-8\(22\)-268-275](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-8(22)-268-275)

Статті у наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus:

4. Shevtsova O., Stratan-Artyshkova T., Tiutiunyk M., Komar O., & Syroiezhko O. Aesthetic education of personality development in the field of education Естетичне виховання розвитку особистості в освітній галузі. *Amazonia Investiga*. 2023. Vol. 12(64). PP. 146–155. (Web of Science).

Статті у закордонних наукових виданнях

5. Shevtsova O., Tiutiunyk M., Bosyi O., Zharovska O., Patsaliuk I., Bielikova V. & Kuchai T. Aesthetic Education of Young People As a Necessary Condition for Cultural Development of the Individual in Modern Conditions of the Information Society. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22(10). PP. 207–213.

Наукові публікації, які додатково відображають наукові результати кандидатської дисертації

Тези в матеріалах науково-практичних конференцій:

6. Тютюнник М. Г. Сутність художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва. Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук: *матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, Україна, 4–5 лютого 2022 р.).

Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2022. С. 76–78.

7. Тютюнник М. Г. Формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва у процесі вивчення музично-виконавських дисциплін. *Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін*: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції on-line (м. Умань, 28–29 квітня 2022 р.). Умань, 2022. С. 135–138.

8. Тютюнник М. Г. Діалогічність в структурі художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва. *Міжгалузеві диспути: динаміка та розвиток сучасних наукових досліджень*: матеріали III Міжнародної наукової конференції (м. Хмельницький, 27 січня 2023 р.) Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2023. С. 237–240.

9. Тютюнник М. Г. Компетентнісний підхід у формуванні художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва. *Science and innovation of modern world*: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Лондон, Великобританія 23–25 лютого 2023 р.). Лондон, Великобританія, 2023. С. 443–447.

10. Тютюнник М. Г. Принцип індивідуалізації у професійній підготовці майбутнього викладача музичного мистецтва. *Мистецтво без кордонів: творчі діалоги*: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 11 квітня 2023 р.). Кропивницький, 2023. С. 53–55.

11. Тютюнник М. Г. Сценічно-виконавська майстерність в структурі художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва. *Мистецька освіта: традиції, сучасність, перспективи*: зб. матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених (м. Кривий Ріг, 12 травня 2023 р.). Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2023. С. 148–150.

Публікації Тютюнник М. Г. відповідають усталеним вимогам, достатньо повно відображають суть та результати виконаного дослідження.

Дисертаційна робота Тютюнник Марії Григорівни «Формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва», подана на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, є завершеним самостійним науковим дослідженням, відповідає вимогам щодо дисертаційних робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, зокрема, «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (з урахуванням змін) та «Положенню про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук» (постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2021 р. № 1359).

УХВАЛИЛИ:

1. Рекомендувати дисертаційне дослідження Тютюнник Марії Григорівни «Формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва» до розгляду у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

2. Затвердити розгорнутий висновок кафедри педагогіки та спеціальної освіти щодо кандидатської дисертації Тютюнник Марії Григорівни (додається).

З даного питання відбулося голосування.

Результати голосування:

«за» – 13;

«проти» – немає;

«утримались» – немає.

Постанова і висновок прийняті відкритим голосуванням одногосно.

Головуючий на засіданні:

кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та спеціальної освіти
ЦДУ імені Володимира Винниченка

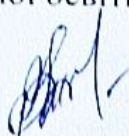

Анатолій РАЦУЛ

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри психології та соціальної роботи
ЦДУ імені Володимира Винниченка

Олександр РАЦУЛ

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти
ЦДУ імені Володимира Винниченка

Тетяна БАБЕНКО

«26» березня 2024 р.

